

**Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er]
euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam
s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam]
s[ecundu]m Curia[m]**

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Casus. xvi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70429)

contra iusticiam et peccat mortaliter: et tenetur restituere.

Quarta. Quando emendo aut vendendo recedit a iusto pretio ultra dimidium eius venditio est rescindenda. alias autem si sit infra: vel secundum aliquos in dimidio pretii tenetur, et sufficit restituere quod deest: ut dictum est supra.

Quinta. Quicumque voluntate decepta cupit vendere plus iusto pretio vel emere minus notabiliter: peccat mortaliter. secus si tantum inclinatur ex sensualitate: sed ratione delibata nihil vult preter equitatem.

Sexta. Licet vendere rem ratione danti plus quam valeat in se. quantum valet venditori: non tamen quantum valet emptori. Et intelligitur quando venditor vendit ut seruiat.

Septima. Licet leges humane aliqua permittant iniusta impunita: tamen secus est de diuina.

Casus xvi.

Verum deciesexto: utrum

liceat carius vendere propter dilationem temporis: Ad hoc dico quod cum oporteat pretium esse equale rei: si res plus iusto pretio vendatur scienter ad numeratum: est iniusticia. si ad tempus: est visura: et si non ex forma: tamen virtualiter. ut patet extra de usu. in ciuitate. ubi dicitur quod est ibi peccatum. et si non visura ex forma: imo est ibi visura quod ad deum secundum glo. in c. consuluit. extra de usuris. Imo et secundum textum expressit ecclesia hoc determinauit. Et declaro ratione: quia sic vendens seruit de pretio rei certo tempore: quo pretio deinde de vult illam exercere. Nota quod iustum pretium rei non consistit in indiuisibili secundum se. Ideo secundum Scotum in tit. de iudic. dicitur iustum pretium in tria pretia. scilicet. Infirmum: medium: et summum. sicut eandem peciam panni trium extimatorum vnus possibiliter extimabit. xli. aureis. alius. xli. cum dimidio. alius. l. Licet rem ad numeratum datur res pro pretio infimo: si ratione dilationis vadit usque ad summum ibi sistendo: non peccas. quod sias infra limites iusti pretii. Posset tamen quod vendit ut seruiat vendere rem tamen plus quam iustum: et extimatur valitura tempore alio. et hoc si in tempore illud intendebat seruare. Hoc

etiam sentit Scotus et Archie. et habet expressit in c. in ciuitate. extra de usu. et in c. si. Et hoc intelligo quod a fortiori licet vendere sub hac lege: ut quando venditor voluerit ponat pretium currens: vel ut soluat pretium quod erit tali die. Si enim licet nunc rem vendere eo pretio quod valebit tempore quod est intendit exponere secundum extimationem hominum: multo magis licet eo quod valebit in presentia. Et hoc fit in casu meo. Et hoc intelligitur ut dictum est quod venditio fit causa amicitiae vel benivolentiae: aliter illicitum est. Vide si vis Heruelli. tit. quod dicitur. vlt. questione. Si autem non intendebat seruare rem: vel si erat probabile rem plus valituram: est visura secundum Archie. et extra eo de nauigati. Ideo etiam intelligo suo modo de emptore. quod licet et nunc soluere minus pretio currente tantum quantum verisimiliter extimatur res minus valitura tempore acceptiois. argu. in c. in ciuitate. et in c. nauigati. Sed primo. Nam res tantum valet quantum vendi potest. ff. ad trebel. l. j. si. si hec res. et ff. ad l. falci. querebas. et ff. de furtis. Si quis vxori. §. vl. et ff. de dona. causa mortis. Pretia enim rerum non ex affectu singulorum sed communi extimantur. ff. ad l. falci. l. pretia. Sol. Glo. in c. in ciuitate soluit. quod in isto tractatu non fit emptio et venditio extimatione communi. Sic enim. l. fm extimatio nem communi seu currense tantum valet res quantum vendi potest. Archie. aut. ij. pre. tit. j. c. vij. soluit. quod res tantum valet quantum vendi potest cessante fraude minorantium precium. Ego pro dico ut supra questione proxima. Et addo quod ad emendum cogit aliquis non solum propter naturales necessitates: sed etiam ex auaritia lucranda. sicut quod non curat perdere. x. in emendo ut l. crent inde. xv. vlt. et. Scio. quod quilibet potest se seruare indene. Iste autem venditor multum damnificatur ex hoc quod sua pecunia non habet. Sol. Quilibet licet se indene seruare sed non cum damno iniusto proximi. quia nemo debet cum alteri iactura locupletari. extra de reg. iu. h. vj. Et quidem si damnus patitur iste: quod posset de sua re nunc habere pecuniam quam recusat ut seruiat emptori tunc potest vendere damnus suum. Si autem pecuniam habere non potest et inde patitur damnus non est equum ut emptor faciat eum indene. ex quo propter emptorem non patitur. Non enim tenetur de damno quod eius causa non sit. Tertio

De questiōibus impertinētibz

quia est ita p̄suetum. Consuetudo autē est
ius moribz instituti. di. j. p̄suetudo. Imo
aliqui p̄iudicat legi. extra eodē. c. vlti. So
lutio Nulla p̄suetudo p̄tra naturalē eq̄ta
tē potest esse iusta fm̄ sc̄m̄ Tho. Quarto
Quia aliquādo creditor facit expensas in
exigendo. ergo videt q̄ liceat ei v̄dere ali
quid plus ad reficiendū suū interesse: ma
xime cum hac intentiōe vt nibz plus acci
piat si tēpore statuto debitor soluerit. So
lu. Hoc est laque⁹ diaboli. quia esto q̄ ta
lem habeas intētiōez mō: potes mutari
z potes obliuisci iustū p̄ciū z potes mori
z paup̄ remaneret in tuo libro apotheca
tus. Et p̄terea difficile est pecuniā obla
tam remittere. Si ḡ facis expētas: bñ est
ius vt tibi facias p̄ illud recōpensationez
fieri. Elice p̄clusiones.

Prima. Quicumq̄ sciēter vendit vltra
iustum p̄cium notabiliter: mōtāliter pec
cat: z est vsurari⁹ ex fine. z si non ex forma
si vendat ad tempus: excipiendo tamen:
vt infra.

Secūda. Si vsura ē emere minori p̄
cio q̄ soluit nūc res q̄ habebit i postez: z
mortale si fiat i re notabili

Tertia. Quādo v̄ditor ḡa emprozis
v̄dit qd̄ suare volebat in aliō tps̄ in q̄ p̄
babili. i. fm̄ cōe prudentū iudiciū extima
tur p̄ valituz. licz em̄ v̄dere tantū p̄
q̄ntū p̄ extimat valituz.

Quarta. Si autē non intēdebat ser
uare: vel creditur q̄ nō plus valebit non
licet.

Quinta. Licet emprozi soluere nūc mi
nori p̄cio q̄ credit res min⁹ valitura tpe
q̄ reddetur

Sexta. Licz tibi vendere rem tuā hac
lege q̄ quādo volueris pones p̄cium. quo
posito nō vltra cōscēdes etiā p̄cio p̄scen
dente: nec eo descendente descēdes. ita ra
men q̄ p̄cium ponat. nō qd̄ sit p̄teritum:
sed qd̄ currat quādo ponet. z ita q̄ rē intē
debas seruare donec occurreret p̄ciū tibi
placens.

Septima. Similiter licet vendere sub
hac lege q̄ datur tibi commune p̄cium
quod cōmunitē curret tali die si seruare
intēdis zc.

Octaua. Lulibet licz p̄ v̄dere ad tē

pus q̄ ad numeratū: dūmō rei p̄ciū sum
mū nō excedat.

Nona. In p̄tractū istū multi z sepe in
cidūt: z ad eo pauci: z raro f̄surgūt

Casus xvij.

Verit̄ decimosēptio.

**Utr̄ venditor teneat dicere
defectū rei v̄dite: Ad qd̄ re
spondet sc̄tus Thom̄. ij. q. q.
lxvij. art. iij. Obfcure. z ij. quodli. ar. x.
z Pisan⁹ z angelica. Doctrinā autē sancti
Thome sic intelligo. Nulli licz p̄mo in
ferre damnū aut periculū. Quidam igit̄
defect⁹ dāt damnū tm̄: vt pann⁹ malus.
Quidā v̄o damnū z p̄iculū p̄sone vel rez
rū: vt cib⁹ corrupt⁹ seu venenosus: z equ⁹
aristū cadēs retrozuz. In p̄mis siue de
secretis sit secret⁹ siue nō: v̄ditor dicere nō
tenet. sed sufficit si minuat de p̄cio rei q̄ntū
tum app̄hendit ille defect⁹. qz neqz dānū
neqz p̄iculū infert emprozi. Si tamen p̄
cium nō minuit infert damnū. In secun
dis autē nō tenet si sint publici. secus si oc
culti etiā minueret de p̄cio: qz exponeret
emproze p̄iculo. Et d̄r Amb. libro de ofi
silijs. In p̄tractibz vicia eoz que eyeneunt
prodi iubent. alioq̄n q̄ntis in ius empro
zis transferint: doli tamē actiōe vacuant.**

**Sed p̄tra. quia Tull⁹ de officijs itroz
ducat q̄ndam dicentē. Quid tā absurdū
q̄ si dñi iussu p̄co p̄diceret: domū pestilē
tē v̄deo. Sol. Licz nō debeat defect⁹ dici
p̄ p̄conē: qz retraherent emprozes a p̄siden
tatiōe bonitatis rei. tamē debet dici acce
denti ad emendū: q̄ p̄t oia p̄siderare. Se
cundo. qz si tenet dicere hoc ideo est: qz di
cendo miueret p̄cium. Sed h̄ est falsum.
qz pari rōne vendens frumentū in loco ca
ristie: z sciēs multos post se delaturos tri
ticum teneret hoc dicere: qd̄ est falsum.
Solu. Non est simile: qz viciuz facit rem
esse minoris p̄ciū i p̄senti: nō autē id qd̄ fu
tur⁹ est z nescit. Ideo ille nō tenet dicere.**

Elice p̄clusiones.
Prima. z nulli teneamur dare auxil
ium nisi rōne cure vel necessitatis: tm̄ nulli
licz inferre damnū v̄l p̄iculū

Secūda. Si defect⁹ rei ē dāno. nō si